

Ir. W.H. DAMEN

No. 2.26

DE CHAMPIGNONTEELT
IN NOORD-LIMBURG

L26

2.26A

dupl

Augustus 1970

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Streekonderzoek

401676

Inhoud

	Blz.	
WOORD VOORAF	5	
HOOFDSTUK I	DOEL EN OPZET VAN HET ONDERZOEK	7
	§ 1. Doel en opzet	7
	§ 2. Het gebied van onderzoek	8
	§ 3. Historisch overzicht	8
HOOFDSTUK II	DE CHAMPIGNONTELERS	11
	§ 1. De leeftijdsopbouw	11
	§ 2. Hoofd- en nevenberoep	12
HOOFDSTUK III	DE BEDRIJVEN VAN DE CHAMPIGNON- TELERS	14
	§ 1. De oppervlakte cultuurgrond	14
	§ 2. De teeltoppervlakte	15
	§ 3. De hoeveelheid verwerkte compost	17
HOOFDSTUK IV	BEDRIJFSOMVANG IN COMPOSTVER- BRUIK	19
	§ 1. De beroepsgroepen	19
	§ 2. Leeftijd van de telers	20
	§ 3. De teeltoppervlakte	20
HOOFDSTUK V	DE TEELTINTENSITEIT	22
	§ 1. De beroepsgroep	23
	§ 2. Leeftijd van de telers	23
	§ 3. De teeltoppervlakte	24
	§ 4. De bedrijfsomvang in compostverbruik	25
	§ 5. Beroepsgroep en leeftijd	26
	§ 6. Beroepsgroep en bedrijfsomvang	26
SAMENVATTING		28
BIJLAGE	Gegevens van de champignontelers per gemeente in 1968	30

Woord vooraf

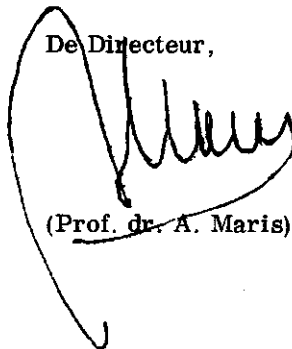
Het Landbouw-Economisch Instituut stelt momenteel, mede op verzoek van de Provinciale Raad voor de Bedrijfsontwikkeling in de Land- en Tuinbouw, een onderzoek in naar de tuinbouw in Noord-Limburg. Bij dit onderzoek wordt ingegaan op de ontwikkelingen in de tuinbouw als geheel en op de veranderingen op de afzonderlijke bedrijven.

In het kader van dit onderzoek is ook aandacht besteed aan de champignonteelt. Deze teelt is namelijk in Noord-Limburg van grote betekenis. Van de gehele tuinbouwproductie in dit gebied in 1968, naar schatting ter waarde van f. 160 000 000,-, kwam f. 22 000 000,-, dat is ongeveer 14%, voor rekening van de champignonteelt.

Vanwege het bijzondere karakter van deze teelt en in verband met de aard van de beschikbare gegevens, waardoor volstaan moest worden met een beschrijving van de situatie in 1968, werd besloten de resultaten van dit deel van het onderzoek afzonderlijk te publiceren.

Het onderzoek is verricht door de afdeling Streekonderzoek. De gegevens zijn grotendeels verzameld door de heer W.P. der Woude, die hierbij veel medewerking en hulp ondervond van de medewerkers van het Proefstation voor de Champignoncultuur, het Coöperatieve Compostbedrijf en de Tuinbouwvoorlichtingsdienst in Limburg. Een woord van dank voor deze hulp en medewerking is hier wel op zijn plaats. De verslaggeving werd verzorgd door ir. W.H. Damen.

De Directeur,

(Prof. dr. A. Maris)

Den Haag, augustus 1970

HOOFDSTUK I

Doel en opzet van het onderzoek

In dit hoofdstuk zal een uiteenzetting worden gegeven van de opzet van het onderzoek, de doelstelling, de wijze van verzameling van gegevens, het gebied van onderzoek, en een kort historisch overzicht van de champignonenteelt in Nederland.

§ 1. Doel en opzet

De doelstelling van dit onderzoek dat deel uitmaakt van het onderzoek naar de tuinbouw in Noord-Limburg, is het verschaffen van informatie over enkele aspecten van de champignonenteelt in Noord-Limburg. Het gaat in deze studie om een beschrijving van de ontwikkelingen in de champignonenteelt als geheel en een analyse van de teelt van champignons per bedrijf. Over de champignonenteelt is het beschikbare materiaal echter veel gebrekiger dan over de andere vormen van tuinbouw. Zo waren tot op dit moment geen precieze gegevens bekend over het aantal telers, de grootte van de champignonkwekerijen, het aantal telers dat in een bepaald jaar met de champignonenteelt begon of ermee ophield, enz.

Voor de ontwikkelingen in het verleden, moest in deze publikatie dan ook volstaan worden met een globale schets, waarvan de meeste gegevens op schattingen berusten.

Voor een beschrijving van de champignonkwekerijen en de champignontelers was het noodzakelijk zelf een aantal gegevens te verzamelen.

Met hulp van het Coöperatieve Compostbedrijf, het Proefstation voor de Champignoncultuur, een particuliere compostleverancier en enkele mestleveranciers is een vrijwel volledige lijst met champignontelers verkregen.

Eveneens met medewerking van de genoemde instanties, alsmede van de bedrijfsvoorlichters voor de champignonenteelt in het gebied, werden van de meeste bedrijven de volgende gegevens verzameld:

- de compostleverancier en de hoeveelheid verwerkte compost in de periode mei 1967 - mei 1968;
- de teeltoppervlakte van de cellen;
- de oppervlakte cultuurgrond;
- de leeftijd, het hoofdberoep en nevenberoep van de champignontelers.

Het bleek niet mogelijk dezelfde gegevens te verkrijgen van een ander jaar, zodat in deze publikatie volstaan moet worden met een beschrijving van de champignontelers en hun bedrijven in het jaar 1968.

Hierbij wordt opgemerkt, dat de genoemde gegevens niet van alle bedrijven bekend zijn, zodat het aantal bedrijven in de tabellen enigszins varieert.

De gegevens zijn met de hand verwerkt, waardoor het berekenen van gemiddelden per bedrijf zeer tijdrovend zou zijn. Daarom is enkele malen gebruik gemaakt van het rekenkundige gemiddelde.

In dit hoofdstuk zal nog worden ingegaan op het gebied van onderzoek en de historische ontwikkeling van de champignonenteelt. In hoofdstuk II volgen enkele gegevens van de champignontelers; het aantal, de leeftijd, het hoofdberoep en nevenberoep. Hoofdstuk III geeft cijfers over de teeltoppervlakte en de hoeveelheid verwerkte compost van de champignonkwekerijen. In hoofdstuk IV worden de reeds bekende gegevens vergeleken met de omvang van de champignonkwekerijen, uitgedrukt in hoeveelheid verwerkte compost, terwijl in hoofdstuk V deze gegevens tenslotte in verband worden gebracht met de intensiteit, waarmee de telers de champignonenteelt uitoefenen.

§ 2. Het gebied van onderzoek

Het gebied van onderzoek valt samen met het gebied, waar het onderzoek "De tuinbouw in Noord-Limburg" werd uitgevoerd. Het omvat de landbouwgebieden "Westelijk Noord-Limburg" en de "Noordelijke Maasvallei". Hierbij is het zuid-westen van deze twee landbouwgebieden buiten beschouwing gebleven, omdat daar de tuinbouw van geringe betekenis is. In dit gedeelte van het gebied komen ongeveer 25 champignontelers voor.

§ 3. Historisch overzicht 1)

Rond 1900 kwam de teelt van champignons in Limburg voor in de groten van Valkenburg en de Sint Pietersberg.

In de jaren 1947-1949 teelde men in Venlo champignons in kassen, maar hier waren veel bezwaren aan verbonden. Wel heeft deze teelt in kassen de stoot gegeven tot de teelt in speciaal gebouwde champignonhuizen. Na een overgangperiode, waarbij in allerlei ruimtes, zoals kippenhokken, werd gekweekt, begon in 1950 de opmars van de teelt in speciale champignonhuizen.

In 1952 waren er in Nederland nog maar 50 kwekerijen. Daarna ging de uitbreiding snel, vooral na 1959, waarbij Noord-Limburg het belangrijkste centrum was met uitsluitend het gebied rond Nijmegen en verder de omgeving van Kerkdriel en Standdaarbuiten. In 1965 waren er in Nederland ongeveer 850 telers, in 1967 al ruim 1000, terwijl in 1968 het aantal van 1100 werd gepasseerd.

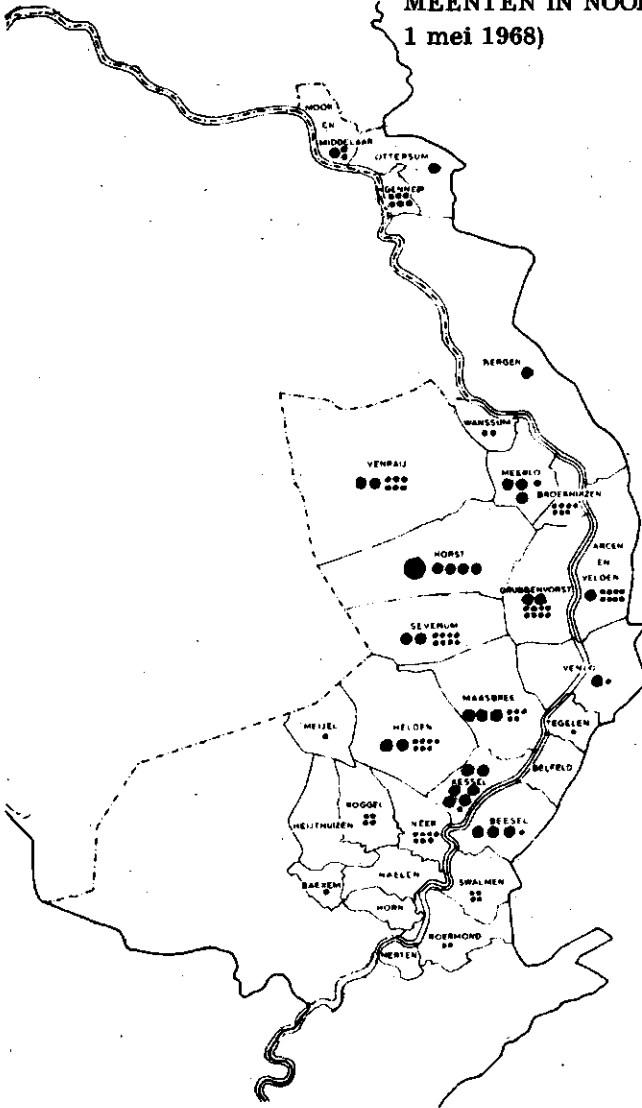
---

1) De gebruikte gegevens zijn voor het grootste deel afkomstig uit een artikel van J. van de Geijn "De champignoncultuur in Nederland" in Groenten en Fruit, september 1965, speciaal nummer t.g.v. de opening van de C.V.V. te Grubbenvorst.

Limburg telde in 1964 ongeveer 400 telers terwijl dit aantal in 1968 is gestegen tot ongeveer 550.

Aanvankelijk werd de champignonteelt veel als nevenbedrijf uitgeoefend op kleine land- en tuinbouwbedrijven, thans komt de teelt steeds meer voor op gespecialiseerde champignonkwekerijen.

KAART 1
VERDELING VAN HET AANTAL CHAMPIGNONTELERS OVER DE GE-
MEENTEN IN NOORD-LIMBURG (per
1 mei 1968)

- 1 telers
- 10 telers
- 100 telers

Totaal aantal telers in dit gebied: 503.

HOOFDSTUK II

De champignontelers

Op 1 mei 1968 telde het gebied van onderzoek 503 champignontelers. Per gemeente varieerde dit aantal zeer sterk, zoals blijkt uit onderstaand overzicht en tevens uit kaart 1 en de bijlage.

Overzicht 1. Het aantal champignontelers per gemeente

Horst	140;
Kessel	61;
Beesel, Meerlo en Maasbree	31-35;
Grubbenvorst, Helden, Sevenum en Venray	26-28;
Arcen en Velden	18;
Bergen, Mook, Ottersum en Venlo	10-12;
Broekhuizen, Gennep, Neer, Roggel en Swalmen	4- 7;
Baexem, Meijel, Roermond, Tegelen en Wanssum	1 of 2.

In de gemeenten Haelen, Herten, Heythuysen en Horn kwamen geen champignontelers voor.

De champignonteelt is vooral geconcentreerd in het midden van het gebied van onderzoek. in het noorden begrensd door de lijn Venray-Meerlo en in het zuiden door Helden en Kessel.

Ook in het noordoosten komen een aantal telers voor, terwijl in het zuiden van het onderzoekgebied de champignonteelt van weinig betekenis is.

§ 1. De leeftijdsopbouw

De champignontelers zijn over het algemeen vrij jong. Van de 456 telers. waarvan de leeftijd bekend is, is

- 19% jonger dan 30 jaar;
- 34% 30-39 jaar;
- 25% 40-49 jaar;
- 17% 50-59 jaar en
- 5% 60 jaar of ouder.

In het onderzoek naar de tuinbouw in Noord-Limburg zijn onder meer gegevens verzameld over de leeftijd van de bedrijfshoofden van de bedrijven met tuinbouw. Daarmee vergeleken zijn de champignonkwekers

zeer jong (tabel 1)*

De champignontelers zijn gemiddeld 41 jaar en de bedrijfshoofden met tuinbouw 48 jaar. Bij de champignontelers is slechts 5% 60 jaar of ouder en 53% jonger dan 40 jaar; bij de bedrijfshoofden met tuinbouw zijn deze percentages respectievelijk 18 en 31.

Tabel 1. De champignontelers naar beroepsgroep 1) en leeftijd vergeleken met alle bedrijfshoofden van tuinbouwbedrijven

Beroeps- groep 1)	1968						
	Bedrijfshoofden						
	aant.	in %	verdeeld naar leeftijd (in %)				
		<30	30-39	40-49	50-59	≥60	
Champignontelers:							
beroepsgroep A	219	48	26	39	24	9	2
beroepsgroep B	128	38	12	36	28	19	5
beroepsgroep C	109	24	12	23	26	27	12
Alle telers	456	100	19	34	25	17	5
Alle tuinders 2)	989		6	25	26	25	18

- 1) Voor uitleg van de gehanteerde groepen zie § 2 van dit hoofdstuk.
- 2) Cijfers uit het onderzoek "De tuinbouw in Noord-Limburg"

Tussen de gemeenten zijn er wel enige verschillen in de leeftijdsopbouw van de telers (bijlage). De oudste leeftijdscategorie is in dit opzicht in Mook sterker vertegenwoordigd, de 50-59 jarigen in Bergen, Kessel en Venlo en beide andere categorieën in Gennep en Ottersum. Daarentegen is in Helden 42% van de telers jonger dan 30 jaar, tellen Broekhuizen, Neer en Sevenum meer 30-39 jarigen en komen in Beesel en Venray deze beide categorieën meer voor dan in het totaal.

§ 2. Hoofd- en nevenberoep

Van 456 champignontelers is het hoofdberoep en het eventuele nevenberoep bekend**. Hierbij zijn de volgende groepen onderscheiden:

- * Op het verband tussen leeftijd en beroepsgroep, dat uit deze tabel blijkt, zal op bladzijde 26 verder worden ingegaan.
- ** Of het beroep hoofd- dan wel nevenberoep was, werd bepaald door de hoeveelheid voor het beroep verrichte arbeid.

- A: telers, die zich uitsluitend met de champignoncultuur bezighouden;
B: telers, die naast de teelt van champignons een nevenberoep uitoefenen;
C: telers, die de champignonteelt als nevenberoep uitoefenen.

Volgens tabel 1 houdt bijna de helft van de 456 telers zich uitsluitend met de champignoncultuur bezig, terwijl 3/4 van de telers daarin een hoofdberoep heeft gevonden. Ook op dit punt zijn er gemeenten die van het gemiddelde van de gehele groep afwijken (bijlage).

De meeste A-telers komen voor in Helden (83%) en Grubbenvorst(74%). Ook in Meerlo, Venray en Horst behoort meer dan de helft van de telers tot de A-groep. Daarentegen komen in Gennep en Bergen geen, in Mook en Ottersum zeer weinig en in Venlo en Kessel slechts 36% A-telers voor.

De meeste B-telers treft men aan in Mook, Ottersum en Bergen (ongeveer 70%) en in Gennep (50%).

De meeste telers van groep C komen voor in Venlo (64%) en Gennep (50%), terwijl in Bergen, Maasbree, Kessel en Beesel ongeveer 1/3 deel van de telers de champignonteelt als nevenbedrijf uitoefent.

Van de 127 B-telers 1) hebben er 55 als nevenberoep landbouwer, 51 tuinder en 21 een niet-agrarisch beroep.

Van de 107 C-telers 1) hebben 44 bedrijfshoofden als hoofdberoep landbouwer, 32 tuinder en 31 een niet-agrarisch beroep.

---

1) Van een B-telers is het nevenberoep en van twee C-telers het hoofdberoep niet bekend.

HOOFDSTUK III

De bedrijven van de champignon telers

§ 1. De oppervlakte cultuurgrond

Aansluitend op het vorige hoofdstuk wordt hier eerst ingegaan op de oppervlakte cultuurgrond van de bedrijven met champignons, gelet op het beroep van de bedrijfshoofden.

Bijna de helft van de bedrijven met champignons heeft daarnaast nog cultuurgrond. Van deze bedrijven heeft 38% minder dan 1 ha, 41% 1-5 ha, 21% 5 of meer ha. De gemiddelde oppervlakte cultuurgrond bedraagt 3,3 ha per bedrijf. Er komen op dit punt grote verschillen voor tussen de diverse categorieën telers.

Tabel 2 De beroepen van de champignon telers en het gebruik van cultuurgrond

	Bedrijven met champignons		Bedrijven met cultuurgrond, verdeeld naar oppervlakte in perc. (ha)			Gem. opp. (ha)
	aantal	perc. m.cultgr.	< 1	1-5	> 5	
Hoofdberoep champignon- teler en nevenbe- roep (B): tuinder 1)	51	96	55	45	-	1,1
landbouwer 1)	55	80	20	62	18	2,8
Nevenberoep champig- nonteler en hoofdbe- roep (C): tuinder	32	100	30	54	16	2,9
landbouwer	44	100	2	18	80	9,2
Overige champignon- telers 2)	321	14	69	31	-	0,9
Alle champignonte- lers	503	45	38	41	21	3,3

1) Enkele bedrijfshoofden hebben als nevenberoep landbouwer of tuinder opgegeven, zonder cultuurgrond in gebruik te hebben.

2) Hieronder vallen de A-telers, de B-telers met een niet-agrarisch nevenberoep en de C-telers met een niet-agrarisch hoofdberoep.

De tuinders en landbouwers met champignonsteelt als nevenberoep (groep C) hebben gemiddeld respectievelijk 2,9 en 9,2 ha cultuurgrond in gebruik.

De meeste champignontelers met als nevenberoep tuinder of landbouwer (groep B) beschikken ook over een bepaalde oppervlakte cultuurgrond, alhoewel de gemiddelde oppervlakte aanmerkelijk lager is met resp. 1,1 en 2,8 ha.

Van de overige champignonkwekerijen is het aantal bedrijven met cultuurgrond slechts 14%; de gemiddelde oppervlakte ligt beneden 1 ha.

Per gemeente is het percentage bedrijven met cultuurgrond het hoogst in Mook, Bergen en Sevenum (65 à 75%), terwijl in Kessel en Broekhuizen meer dan de helft van de bedrijven cultuurgrond heeft (zie bijlage).

In Helden en Venlo daarentegen blijft het percentage bedrijven met cultuurgrond beneden de 20.

Omdat het hier in de eerste plaats gaat om de champignons, zal niet verder op deze cultuurgrond en het gebruik daarvan worden ingegaan.

§ 2. De teeltoppervlakte

De gemiddelde teeltoppervlakte van alle bij het onderzoek betrokken bedrijven was 455m^2 . Per gemeente (met meer dan 3 bedrijven) varieerde de gemiddelde oppervlakte sterk (zie overzicht 2 en bijlage).

Overzicht 2. De gemiddelde teeltoppervlakte per gemeente

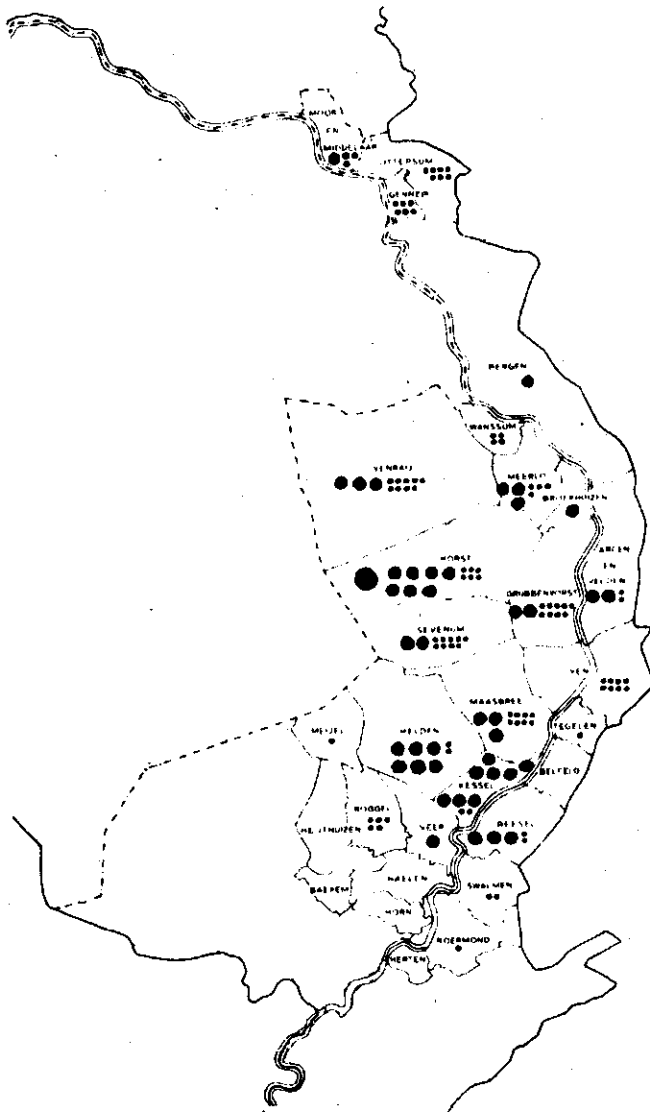
Helden	754 m^2 ;
Neer	576 m^2 ;
Roggel en Venray	518-520 m^2 ;
Broekhuizen, Kessel, Maasbree en Meerlo	470-493 m^2 ;
Beesel, Grubbenvorst en Horst	419-447 m^2 ;
Arcen en Velden, Gennep, Mook, Sevenum en Venlo	347-369 m^2 ;
Bergen en Ottersum	303-319 m^2 ;
Swalmen	278 m^2

In de gemeente Horst (445m^2) kwam het kerkdorp Melderslo tot het laagste gemiddelde, namelijk 384m^2 , terwijl in de dorpen America en Horst de gemiddelde oppervlakte meer dan de 500m^2 was.

Van 465 bedrijven is de teeltoppervlakte bekend; volgens tabel 5 (blz.) heeft:

20% minder dan 300m^2 ;	22% $500-699\text{m}^2$;
24% $300-399\text{m}^2$;	9% 700 of meer m^2
25% $400-499\text{m}^2$;	

KAART 2
VERDELING VAN DE HOEVEELHEID (TONNEN) GEBRUIKTE COMPOST
NAAR GEMEENTE, IN DE PERIODE 1 mei 1967 - 1 mei 1968.

- 100 ton
- 1000 ton
- 10000 ton

Totaal voor het gebied 61 979 ton.

§ 3. De hoeveelheid verwerkte compost

Voor een goed inzicht in de omvang van de champignonenteelt per bedrijf is de teeltoppervlakte een gebrekkige maatstaf. Op dezelfde teeltoppervlakte kan een teler 1, 2, 3 of 4 maal per jaar champignons telen. Omdat er per teelt per m² teeltoppervlakte op alle bedrijven ongeveer een gelijke hoeveelheid compost wordt aangewend, kan de omvang van de champignoncultuur per bedrijf beter benaderd worden met de hoeveelheid verwerkte compost per jaar. Een bijkomend voordeel hiervan is, dat dit gegeven van bijna alle bedrijven bekend is en dat het in een aantal gevallen betrouwbaarder is dan de teeltoppervlakte.

In Noord-Limburg wordt bijna alle compost betrokken van het Coöperatieve Compostbedrijf en een particuliere firma 1).

Zelf fermenteren van mest doet men in Noord-Limburg vrijwel niet meer. Van 501 bedrijven kon worden vastgesteld, wie de compost of mest had geleverd. Ruim 74% betrok uitsluitend compost van het Coöperatieve Compostbedrijf, ruim 20% van de particuliere firma 2) en 4% van beiden. Nog geen 2% kocht mest om deze zelf te fermenteren.

Van 489 bedrijven is de verwerkte hoeveelheid compost van mei 1967-mei 1968 bekend. Deze 489 bedrijven verwerkten te zamen 61979 ton in genoemde periode, waarvan het particuliere bedrijf bijna 16% leverde en het Coöperatieve Compostbedrijf de rest. In de gemeente Grubbenvorst levert de particuliere firma 43% van de gehele hoeveelheid compost, en in Venlo, Roggel en het kerkdorp Melderslo ruim 30%.

Op kaart 2 is per gemeente de hoeveelheid verwerkte compost in genoemd jaar aangegeven. In Horst was dat het meest met ruim 17 500 ton, in Kessel 8 000 ton en in Helden ruim 6 000 ton. Door de kaarten 1 en 2 met elkaar te vergelijken kan men een globale indruk krijgen van het gemiddelde compostverbruik per bedrijf per gemeente.

In het gehele gebied van onderzoek werd per teler gemiddeld 127 ton compost verwerkt.

In de gemeenten Venlo, Ottersum en Gennep werd gemiddeld minder dan 100 ton compost verbruikt, in Helden daarentegen 230 ton (bijlage). In de gemeente Horst, met gemiddeld 127 ton varieerde dit cijfer van 104 in Melderslo tot 150 à 160 in de andere kerkdorpen.

Volgens tabel 5 (zie blz. 21) verbruikte van de 489 telers aan compost:

15% minder dan 50 ton;	16% 150-199 ton;
28% 50-99 ton;	13% 200 of meer ton.
28% 100-149 ton;	

- 1) In Noord-Limburg wordt door de fa. Gebr. Theeuwen compost geleverd aan een aantal telers. Verder zijn er twee particuliere handelaars in mest voor de champignonenteelt.
- 2) In Grubbenvorst en Venlo levert de particuliere firma aan bijna de helft van de telers, in Maasbree aan 40% en in Meerlo, Horst, Sevenum, Helden en Broekhuizen aan ongeveer 30% van de telers.

Drie telers hadden zelfs meer dan 500 ton compost afgenomen voor hun bedrijven.

In de gemeente Helden heeft 41% van de telers meer dan 200 ton compost aangewend en in Venray 20% van de telers.

Veel kleine telers treft men aan in de gemeenten Ottersum, Gennep en Beesel met 63 à 68% van de telers beneden de 100 ton. In Venlo heeft 55%, in Broekhuizen 43% en in Maasbree 24% van de telers nog geen 50 ton compost verbruikt.

Uit L.E.I.-boekhoudgegevens 1) is gebleken, dat er per ton compost ongeveer 27,6 arbeidsuren nodig zijn. Hieruit volgt, dat een champignonkwekerij ongeveer 100 ton compost moet verwerken om aan één man per jaar voldoende arbeid te verschaffen. Tijdens de oogst zullen dan nog extra arbeidskrachten moeten worden ingezet. De bedrijven met meer dan 200 ton compostverbruik per jaar zou men de "grote" bedrijven kunnen noemen. Uit het voorgaande volgt dan, dat 43% van de bedrijven tot de "kleine" kwekerijen moeten worden gerekend (minder dan 100 ton) en slechts 13% tot de "grote" kwekerijen.

---

1) Ir. D. Meijaard, L.E.I., "Waarom verdient de ene champignonkweker meer dan de andere?". Inleiding, gehouden op de champignon-studiedag te Horst in 1967, en gepubliceerd in "Champignoncultuur". Jaargang 1967, nummers 6 en 7.

HOOFDSTUK IV

Bedrijfsomvang in compostverbruik

In de voorgaande hoofdstukken zijn enkele gegevens van de champignon-telers en hun bedrijven behandeld. Daarbij is tevens ingegaan op de verschillen, die er tussen de gemeenten aanwezig waren. Het materiaal biedt echter de gelegenheid tot een nadere analyse van de telers en hun bedrijven. Daartoe zullen enkele van de ter beschikking staande gegevens verder verwerkt worden in tabelvorm, ten einde een eventuele relatie te kunnen signaleren.

In dit hoofdstuk zal nagegaan worden, of er een verband bestaat tussen de bedrijfsomvang, uitgedrukt in het compostverbruik in één jaar enerzijds, en anderzijds de beroepsgroep, de leeftijd, en de teeltoppervlakte.

§ 1. De beroepsgroepen

In de eerste plaats wordt nagegaan, of er een relatie bestaat tussen de beroepsgroep van de teler en de bedrijfsomvang in compostverbruik.

Tabel 3. Bedrijfsomvang van de champignonkwekerijen naar beroepsgroep

	Aantal bedrijven	Bedrijven, verdeeld naar bedrijfsomvang (%) in tonnen compostverbruik (mei '64-mei '68)					
		<50	50-99	100-149	150-199	≥200	totaal
Beroepsgroep:							
A	214	4	18	32	22	24	100
B	122	11	32	32	17	8	100
C	105	29	41	23	6	1	100
onbekend	48	45	35	14	4	2	100
Alle bedrijven ¹⁾	489	15	28	28	16	13	100

1) Van 14 bedrijven was het compostverbruik niet bekend.

Uit tabel 3 blijkt, dat de gespecialiseerde bedrijven over het algemeen tevens de grootste zijn. Van de A-bedrijven heeft 46% meer dan 150 ton compost verbruikt en slechts 22% minder dan 100 ton. Van de champignon-telers met een nevenberoep (B-bedrijven) heeft 25% meer dan 150 ton en 43% minder dan 100 ton compost verwerkt. Van de C-bedrijven waren deze percentages resp. 7 en 70. De 48 bedrijven, waarvan het

hoofdberoep en het nevenberoep van het bedrijfshoofd niet bekend zijn, zijn over het algemeen erg klein: 45% heeft minder dan 50 ton compost verbruikt en 35% tussen 50 en 100 ton.

§ 2. Leeftijd van de telers

De tweede relatie, die besproken wordt, is die tussen de leeftijd van het bedrijfshoofd en de bedrijfsomvang van de champignonteelt.

Tabel 4. Bedrijfsomvang van de champignonkwekerijen naar leeftijd van de telers

	Aantal be- drij- ven	Bedrijven, verdeeld naar bedrijfsomvang (%) in tonnen compostverbruik (mei '67-mei '68)					totaal
		>50	50-99	100-149	150-199	≥200	
Leeftijd:							
< 30 jaar	85	9	22	29	16	24	100
30-39 jaar	155	9	27	26	19	19	100
40-49 jaar	108	9	29	38	17	7	100
50-59 jaar	74	19	32	32	12	5	100
≤ 60 jaar	22	41	27	18	14	-	100
onbekend	45	45	36	13	4	2	100
Alle bedrijven	489 ¹⁾	15	28	28	16	13	100

1) Van 14 bedrijven was het compostverbruik niet bekend.

Uit tabel 4 blijkt, dat de bedrijfshoofden tussen 50 en 60 jaar en vooral die van 60 jaar en ouder minder compost hebben verbruikt dan de bedrijfshoofden jonger dan 50 jaar. De verschillen tussen de drie leeftijdscategorieën jonger dan 50 jaar zijn niet groot; alleen het percentage bedrijven met een compostverbruik van meer dan 200 ton neemt af van 24% bij de telers jonger dan 30 tot 7% bij de telers van 40-49 jaar. Verder heeft bij deze drie leeftijdscategorieën 31 tot 38% minder dan 100 ton compost gebruikt. Bij de telers van 50-59 jaar is dit percentage opgelopen tot 51% en bij de categorie van 60 jaar en ouder tot 68%. Ook hier zijn weer de 45 bedrijven, waarvan de leeftijd van het bedrijfshoofd niet bekend is, het kleinst. Van hen heeft 45% een compostverbruik van minder dan 50 ton en 36% tussen 50 en 100 ton.

§ 3. De teeltoppervlakte

Als derde relatie tot de bedrijfsomvang wordt tenslotte verband gelegd met de oppervlakte, waarop men champignons teelt.

Tabel 5. Bedrijfsomvang en teeltoppervlakte van de champignonkwekerijen

	Aantal bedrij-		Bedrijven, verdeeld naar bedrijfsomvang					totaal
	ven 1)	(%)	in tonnen compostverbruik (mei 1967- mei 1968)					
			<50	50-99	100-149	150-199	≤200	
Teeltoppervl.:								
< 300 m ²	92	(19)	47	42	10	1	-	100
300-399 m ²	110	(22)	9	42	47	2	-	100
400-499 m ²	114	(23)	5	25	48	21	1	100
500-699 m ²	99	(20)	1	9	21	44	25	100
≥ 700 m ²	41	(9)	2	2	-	13	83	100
onbekend	33	(7)	42	46	6	3	3	100
Alle bedrijven	489 ²⁾	(100)	15	28	28	16	13	100

1) ( ) = in % van totaal.

2) Van 14 bedrijven is de bedrijfsomvang niet bekend.

Tussen deze twee gegevens blijkt een zeer duidelijk verband te bestaan. Het ligt ook wel voor de hand, dat de bedrijven, naarmate de teeltoppervlakte groter is, meer compost zullen verbruiken.

Zo heeft van de bedrijven met minder dan 300 m² teeltoppervlakte 89% minder dan 100 ton compost verbruikt; van de bedrijven met 300 - 399 m² teeltoppervlakte 89% tussen 50 en 150 ton; bij de bedrijven 400 - 499 m² komt 94% in de categorieën van 50 tot 200 ton; bij de bedrijven met 500 - 699 m² 69% in de categorieën boven de 150 ton en van de bedrijven vanaf 700 m² heeft 83% meer dan 200 ton compost verbruikt.

De 33 bedrijven, waarvan de teeltoppervlakte niet bekend is, zijn over het algemeen erg klein. Hierbij moet opgemerkt worden, dat de categorie onbekend in de tabellen 3, 4 en 5 over het algemeen uit dezelfde bedrijven bestaat. De meeste van deze bedrijven zijn bij de assistenten van de voorlichtingsdienst, waar de gegevens werden verzameld niet bekend. Uit deze drie tabellen blijkt, dat het hierbij meestal om bedrijven gaat, met een zeer geringe omvang.

HOOFDSTUK V

De teeltintensiteit

In § 3 van hoofdstuk III is naar voren gebracht, dat het compostverbruik een betere maatstaf is om de omvang van een bedrijf aan te geven dan de teeltoppervlakte, daar de champignon telers op dezelfde teeltoppervlakte 1, 2, 3 of 4 maal champignons kunnen telen. Uit boekhoudingen van de afdeling Tuinbouw van het L.E.I. is gebleken, dat er per teelt per 100 m² gemiddeld ongeveer 10 ton compost wordt aangewend, waarbij tussen de bedrijven slechts een kleine variatie optreedt (van 9,6 tot 11,0).

Door nu per bedrijf de hoeveelheid compost te betrekken op de teeltoppervlakte kan berekend worden, hoeveel maal op dat bedrijf in het jaar mei 1967 - mei 1968 champignons werden geteeld 1). Voorgesteld wordt dit het teeltintensiteitscijfer te noemen. Het wordt verkregen door de gehele hoeveelheid verbruikte compost in tonnen te delen door de teeltoppervlakte in m² en vervolgens te vermenigvuldigen met 10.

In formule:

$$\text{teeltintensiteitscijfer 2)} = \frac{\text{hoeveelheid compost in tonnen}}{\text{teeltoppervlakte in m}^2} \times 10$$

In het onderzoekgebied is in de periode mei 1967-mei 1968 in totaal 28 ton compost verbruikt per 100 m² teeltoppervlakte. Dit betekent dat er in Noord-Limburg per jaar op dezelfde teeltoppervlakte gemiddelde 2,8 maal champignons werden geteeld. Tussen de gemeenten 3) varieert het teeltintensiteitscijfer van 2,1 in Venlo en 2,3 in Meerlo en Maasbree tot 3,1 in Helden, 3,2 in Arcen en Velden, 3,3 in Bergen en zelfs 3,5 in Mook (zie bijlage).

Tussen de bedrijven varieert het teeltintensiteitscijfer sterk. Als men aanneemt, dat de telers met een teeltintensiteit kleiner dan 1,5 gemiddeld 1 maal per jaar champignons telen, die met een teeltintensiteit tussen 1,5 en 2,5 gemiddeld 2 maal, enz. dan teelt ongeveer 8% van alle telers slechts 1 maal per jaar, 23% 2 maal, 46% 3 maal en 23% 4 maal (tabel 6).

- 1) Om precies te zijn kan opgemerkt worden, dat dit niet het aantal teelten in één jaar aangeeft, maar het aantal keren, dat er met een nieuwe teelt is begonnen, ofwel het aantal keren, dat er compost is ingebracht.
- 2) Het teeltintensiteitscijfer kan beïnvloed zijn door uitbreiding van het teeltareaal tussen mei 1967-mei 1968. Een aantal bedrijven is om die reden hier buiten beschouwing gelaten.
- 3) Gemeenten met minder dan 10 telers zijn hierbij buiten beschouwing gelaten.

In de volgende paragrafen wordt nagegaan of er een verband bestaat tussen enerzijds dit teeltintensiteitscijfer en anderzijds het beroep, de leeftijd, de teeltoppervlakte en het compostverbruik.

Zo lijkt het voor de hand te liggen, dat de gespecialiseerde en de jongere telers wat vaker telen dan de niet-gespecialiseerde en oudere telers.

§ 1. De beroepsgroep

Op de eerste plaats wordt er een verband gelegd tussen de teeltintensiteit en de beroepsgroep van de telers.

Tabel 6. Teeltintensiteit en beroepsgroep van de telers.

	Aantal bedrij- ven	Bedrijven verdeeld naar teeltinten- siteit (%)				Rekenk. gem.in- tensiteit	
		<1,5	1,5-2,4	2,5-3,4	≥3,5		totaal
Beroepsgroep:							
A	212	4	19	46	31	100	3,07
B	117	8	21	51	20	100	2,87
C	99	13	34	39	14	100	2,38
onbekend	25	20	24	48	8	100	2,42
Alle bedrijven:	453	8	23	46	23	100	2,79

Uit tabel 6 blijkt, dat de A-telers gemiddeld iets meer teelten per jaar hebben dan de B-telers en deze iets meer dan de C-telers; het rekenkundig gemiddelde teeltintensiteitscijfer is resp. 3,07, 2,87 en 2,38. Van de A-telers teelde 31% gemiddeld vier maal, van de B- en de C-telers was dit resp. 20 en 14%. Van de A-telers teelde slechts 23% een of twee maal en van de B- en C-telers resp. 29 en 47%. De telers, waarvan de beroepsgroep bekend is, hadden gemiddeld ongeveer evenveel teelten als de C-telers.

§ 2. Leeftijd van de telers

Ook tussen de teeltintensiteit en de leeftijd bestaat een verband, alhoewel dit volgens tabel 7 minder duidelijk is.

Tabel 7. Teeltintensiteit en leeftijd van de telers

	Aantal bedrij- ven	Bedrijven, verdeeld naar teeltinten- siteit (%)				totaal	Rekenk. gem. in- tensiteit
		<1,5	1,5-2,4	2,5-3,4	≥3,5		
Leeftijd:							
< 30 jaar	83	8	17	42	33	100	2,98
30-39 jaar	152	4	22	48	26	100	2,93
40-49 jaar	105	6	19	53	22	100	2,93
> 50 jaar	91	14	34	38	14	100	2,53
onbekend	22	21	26	48	5	100	2,01
Alle bedrijven	453	8	23	46	23	100	2,79

De telers jonger dan 30 jaar hebben gemiddeld de meeste teelten (2,98), maar het verschil met de telers van 30-39 en 40-49 jaar is erg gering (0,05) terwijl er tussen beide laatstgenoemde categorieën geen verschil bestaat. De telers van 50 jaar en ouder telen een kleiner aantal keren (2,53) dan hun jongere collega's.

Het percentage telers, dat gemiddeld vier maal per jaar teelt neemt af naarmate de telers ouder zijn; zo is het 33% bij de telers jonger dan 30 jaar en 14% bij de telers vanaf 50 jaar. Het percentage telers echter, dat een of twee maal teelt is bij de drie jongste categorieën ongeveer gelijk (25%).

§ 3. De teeltoppervlakte

Het verband tussen de intensiteit en de oppervlakte van de champignonenteelt blijkt uit tabel 8.

Tabel 8. Teeltintensiteit en teeltoppervlakte

	Aantal bedrij- ven	Bedrijven, verdeeld naar teeltinten- siteit (5)				totaal	Rekenk. gem. in- tensiteit
		<1,5	1,5-2,4	2,5-3,4	≥3,5		
Teeltoppervl.:							
< 300 m ²	92	16	42	28	14	100	2,30
300-399 m ²	108	4	16	63	17	100	2,88
400-499 m ²	114	11	22	45	22	100	2,77
500-699 m ²	98	4	18	46	32	100	2,99
> 700 m ²	41	2	17	41	40	100	3,16
Alle bedrijven	453	8	23	46	23	100	2,79

Hieruit blijkt, dat de bedrijven met minder dan 300 m² teeltoppervlakte gemiddeld het kleinste aantal teelten hebben en de bedrijven met meer dan 700 m² het grootste aantal, resp. 2,30 en 3,16. Bovendien toont de laatste kolom aan, dat de gemiddelde intensiteit groter is, naarmate de teeltoppervlakte groter is. Deze tendentie wordt onderbroken door de categorie 300-399 m² teeltoppervlakte met gemiddeld 2,88 teelten. De verklaring hiervoor is het geringe aantal bedrijven in deze categorie, dat slechts een of twee maal teelt (20%) en het grote aantal dat drie maal teelt (63%). Bij de andere vier categorieën daalt het percentage met een of twee teelten geleidelijk van 58% bij de bedrijven met minder dan 300 m² tot 19% bij de bedrijven met 700 m² en meer.

Het percentage bedrijven met gemiddeld vier teelten stijgt van 14 tot 40, naarmate de bedrijven groter zijn.

§ 4. De bedrijfsomvang in compostverbruik

De reeds eerder waargenomen tendentie, dat op de kleinere bedrijven de champignonteelt minder intensief wordt uitgeoefend dan op de grotere wordt duidelijk bevestigd, als de omvang van het bedrijf wordt uitgedrukt in het verbruik van compost.

Tabel 9. Teeltintensiteit en bedrijfsomvang in compostverbruik

	Aantal bedrij- ven	Bedrijven, verdeeld naar teeltinten- siteit				Rekenk. gem. in- siteit	
		<1,5	1,5-2,4	2,5-3,4	≥ 3,5		
Bedrijfsomvang in compostverbr.							
< 50 ton	59	44	51	5	-	100	1,49
50-99 ton	124	8	41	47	4	100	2,45
100-149 ton	136	-	14	64	22	100	3,13
150-199 ton	75	-	4	47	49	100	3,35
≥ 200 ton	59	-	3	43	54	100	3,50
Alle bedrijven	453	8	23	46	23	100	2,79

De telers op de kleinste bedrijven telen gemiddeld slechts 1,5 maal per jaar en die op de grootste bedrijven 3,5 maal. Uit tabel 9 blijkt verder, dat de stijging geleidelijk verloopt, naarmate de bedrijven meer compost verbruiken. Van de bedrijven, die minder dan 50 ton compost hebben verwerkt teelt 95% slechts een of twee maal per jaar. Dit percentage neemt af tot 3% bij de bedrijven, die 200 ton compost of meer hebben verwerkt. Omgekeerd neemt het percentage bedrijven, dat gemiddeld vier maal per jaar teelt toe van 0% bij de bedrijven met minder dan 50 ton compostverbruik tot 54% bij de bedrijven met 200 of meer ton compostverbruik.

§ 5. Beroepsgroep en leeftijd

Tot slot van dit hoofdstuk worden nog twee tabellen vermeld, waarin de relatie tussen beroepsgroep en leeftijd en de relatie tussen beroepsgroep en bedrijfsomvang verder worden uitgewerkt naar de teeltintensiteit.

Op de eerste plaats zal nagegaan worden of het verband tussen teeltintensiteit enerzijds en beroepsgroep en leeftijd anderzijds duidelijker wordt als de invloed van een van deze twee factoren geëlimineerd wordt. Daarna wordt dezelfde werkwijze toegepast, maar dan voor de variabelen beroepsgroep en compostverbruik.

Tabel 10. Teeltintensiteit per beroepsgroep en leeftijd

	Rekenkundig gemiddeld teeltintensiteitscijfer			voor alle groepen
	bij beroepsgroep			
	A	B	C	
Leeftijd van de teler				
< 30 jaar	3,13	2,90	2,47	2,98
30-49 jaar	3,10	2,89	2,53	2,93
≥ 50 jaar	2,69	2,79	2,32	2,53
Alle bedrijven	3,07	2,87	2,38	2,79

Tabel 10 is opgesteld, omdat er een verband bleek te bestaan tussen leeftijd en beroepsgroep in die zin, dat de A-telers over het algemeen jonger zijn dan de B-telers en deze jonger dan de C-telers. Zo is van de C-telers 39% 50 jaar en ouder, van de B-telers 24% en van de A-telers 11% (tabel 1). Jonger dan 40 jaar is resp. 65, 48 en 25%. Uit tabel 10 blijkt, dat de verschillen in de gemiddelde teeltintensiteit per leeftijdscategorie geringer worden bij de afzonderlijke beroepsgroepen, alleen de categorie vanaf 50 jaar blijkt minder teelten te hebben dan de andere leeftijdscategorieën. De conclusie lijkt dan ook gerechtvaardigd, dat de leeftijd tot aan 50 jaar nauwelijks van invloed is op de teeltintensiteit.

Tussen de verschillende beroepsgroepen blijven de verschillen, ook per leeftijdscategorie, bestaan. Voor de leeftijdscategorieën jonger dan 30 jaar en van 30-49 jaar zijn de verschillen per beroepsgroep ongeveer gelijk aan die van alle telers per beroepsgroep. Bij de telers van 50 jaar en ouder zijn de verschillen tussen de afzonderlijke beroepsgroepen echter veel minder duidelijk.

§ 6. Beroepsgroep en bedrijfsomvang

Er bleek volgens tabel 3 eveneens een duidelijk verband te bestaan tussen de beroepsgroep van de telers en de bedrijfsomvang in compostverbruik. Van de A-telers heeft 46%, van de B- en C-telers resp. 25 en

7% 150 ton compost of meer verbruikt. Daarentegen staat 22% van de A-telers voor minder dan 100 ton verbruik te boek naast 43% B- en 70% C-telers. Ook voor deze twee variabelen wordt nu nagegaan, in welke mate er samenhang met de teeltintensiteit bestaat, als de invloed van een van beide wordt uitgeschakeld.

Tabel 11. Teeltintensiteit per beroepsgroep en bedrijfsomvang

	Rekenkundig gemiddeld teeltintensiteitscijfer			
	bij beroepsgroep			voor alle groepen
	A	B	C	
Bedrijfsomvang in compostverbruik				
< 50 ton	1,02	1,56	1,58	1,49
50-99 ton	2,38	2,53	2,41	2,45
100-149 ton	3,07	3,21	3,15	3,13
≥ 150 ton	3,49	3,46	3,17	3,48
Alle bedrijven	3,07	2,87	2,38	2,79

De samenhang, die in tabel 9 werd signaleerd tussen compostverbruik en teeltintensiteit, blijkt voor de drie onderscheiden beroepsgroepen ook aanwezig te zijn. Bij de beroepsgroep A is deze samenhang iets sterker dan bij de andere beroepsgroepen.

Als men echter tabel 11 horizontaal leest, valt er een verrassende conclusie te trekken. In de verschillende categorieën compostverbruik bestaat namelijk nauwelijks verschil in de teeltintensiteit per beroepsgroep. In de categorie die minder dan 50 ton compost verbruikt, hebben zelfs de A-telers de laagste intensiteit. Ditzelfde geldt voor de categorieën 50-99 en 100-149 ton. Alleen bij een verbruik van 150 ton of meer compost nemen de A-telers weer de eerste plaats in met de hoogste gemiddelde teeltintensiteit.

Dat de A-telers gemiddeld meer telen dan de andere beroepsgroepen komt dus alleen, omdat ze een grotere vertegenwoordiging hebben in de categorieën met een hoger compostverbruik.

De conclusie lijkt dan ook gerechtvaardigd, dat er nauwelijks een samenhang bestaat tussen de teeltintensiteit en de beroepsgroep van de teler bij de afzonderlijke categorieën compostverbruik.

Samenvatting

1. De champignonteelt in Noord-Limburg is van vrij recente datum en is vooral na 1960 tot ontwikkeling gekomen. Zij is nu reeds van grote betekenis met een totale produktiewaarde van ongeveer 22 miljoen gulden, hetgeen 14% is van de gehele tuinbouwproduktie. Daarom wordt aan deze champignonteelt in het kader van het onderzoek naar de tuinbouw in Noord-Limburg speciale aandacht besteed.
2. In 1968 waren er in het onderzoeksgebied (kaart 1) ruim 500 champignontelers, waarvan de meesten in het midden van het gebied geconcentreerd waren: Horst telde 140 telers en Kessel ruim 60. In het zuiden van het onderzoeksgebied is het aantal telers beperkt.
3. De champignontelers zijn ten opzichte van de andere tuinders over het algemeen vrij jong; gemiddeld 41 jaar; 53% is jonger dan 40 en slechts 5% is 60 jaar of ouder (tabel 1).
Van de champignontelers houdt 48% zich uitsluitend met deze teelt bezig (A-telers), 28% heeft daarnaast een nevenberoep (B-telers), terwijl 24% de champignonteelt als nevenbedrijf uitoefent (C-telers) (tabel 1). Het nevenberoep van de B-telers en het hoofdberoep van de C-telers is voor bijna 80% landbouwer of tuinder, waarbij naast de champignonteelt nog cultuurgrond in gebruik is (tabel 2).
4. De gemiddelde teeltoppervlakte van de champignonkwekerijen is 455 m² per bedrijf; 30% van de bedrijven heeft minder dan 300 m² en 31% 500 of meer m² teeltoppervlakte (tabel 5).
Per teler werd in de periode mei 1967-mei 1968 gemiddeld 127 ton compost verwerkt; van het aantal telers verwerkte

15% minder dan 50 ton;	16% 150-199 ton en
28% 50-99 ton;	13% 200 of meer ton.
28% 100-149 ton;	

Per gemeente variëren de gegevens over beroepsgroepen, teeltoppervlakte en hoeveelheden verwerkte compost vrij sterk. Wat betreft de leeftijd zijn de verschillen in het algemeen geringer (bijlage).
5. Uit het onderzoek blijkt, dat de gespecialiseerde telers over het algemeen meer compost verbruiken dan de B-telers en deze meer dan de C-telers (tabel 3).
Tussen de leeftijd en de bedrijfsomvang in compostverbruik is slechts een geringe samenhang; alleen de telers vanaf 50 jaar verwerken minder compost dan hun jongere collega's (tabel 4). Naarmate de teeltoppervlakte per bedrijf groter is, wordt er over het algemeen meer compost per jaar verwerkt. Dit verband is zeer duidelijk aan-

wezig (tabel 5).

6. Omdat aangenomen mag worden, dat er per teelt per 100 m² teeltoppervlakte door alle telers ongeveer 10 ton compost wordt aangewend, is, - door deling van de hoeveelheid verwerkte compost door de teeltoppervlakte - te berekenen, hoeveel maal de telers per jaar in hun velden champignons telen. Dit wordt de teeltintensiteit genoemd. Het gemiddelde teeltintensiteitscijfer in Noord-Limburg is, 2,8. Van de telers in het gebied van onderzoek teelde 8% slechts één maal, 23% twee maal, 46% drie maal en 23% vier maal. Per gemeente treden er vrij grote verschillen op (bijlage).
7. De gespecialiseerde telers (A) telen over het algemeen meer keren per jaar dan de B-telers en deze meer keren dan de C-telers (tabel 6).

Tussen de leeftijd en de teeltintensiteit bestaat nauwelijks een samenhang, alleen de telers van 50 jaar en ouder telen iets minder vaak (tabel 7).

De teeltintensiteit is groter, naarmate de telers een grotere teeltoppervlakte hebben (tabel 8).

Een zeer duidelijke samenhang bestaat er tussen de teeltintensiteit en de bedrijfsomvang, uitgedrukt in de hoeveelheid verwerkte compost, in die zin, dat de teeltintensiteit groter is, naarmate er meer compost is verwerkt in een jaar tijd (tabel 9).
8. Omdat er een duidelijk verband bestaat tussen leeftijd en beroepsgroep (tabel 1) is nagegaan, of het verband tussen de teeltintensiteit en deze twee factoren (tabellen 6 en 7) blijft bestaan bij het elimineren van de invloed van een van beide.

Bij de afzonderlijke beroepsgroepen blijkt het verband tussen leeftijd en teeltintensiteit, dat al zwak was, nog maar nauwelijks aanwezig (tabel 10).

Per leeftijdscategorie blijft het verband tussen beroepsgroep en teeltintensiteit duidelijk aanwezig, uitgezonderd bij de telers van 50 jaar en ouder (tabel 10).
9. Ook bestaat er een duidelijk verband tussen beroepsgroep en compostverbruik (tabel 3), evenals tussen teeltintensiteit enerzijds en beroepsgroep en compostverbruik anderzijds (tabellen 6 en 9).

Per beroepsgroep blijft het verband tussen teeltintensiteit en compostverbruik zeer duidelijk bestaan (tabel 11). Per onderscheiden categorie in compostverbruik, is het verband tussen teeltintensiteit en beroepsgroep nauwelijks meer aanwezig, behalve bij de telers die ten minste 150 ton compost verwerken. Daaruit mag men concluderen, dat de gespecialiseerde telers (A) een groter aantal keren telen dan de andere telers, omdat ze over het algemeen meer compost verwerken.

BIJLAGE

Gegevens van de champignontelers per gemeente in 1968

	Aant. telers	Percentage telers 1) naar						Gemiddelde			
		leeftijd in jaren			beroepsgroep			gebr.v. cultuurgrond	teelt-opper-vlakte in m ²	com-post-ver. in ton	teelt-intensiteit
		<40	40-49	>50	A	B	C				
Mook	12	27	46	27	8	76	16	75	347	122	3,5
Ottersum	10	50	-	50	20	70	10	40	303	81	2,7
Gennep	6	50	-	50	-	50	50	50	348	99	2,8
Bergen	10	33	34	33	-	67	33	70	319	105	3,3
Venray	26	65	16	19	57	27	16	31	520	156	3,0
Wanssum	2	50	-	50	50	-	50	50	535	176	3,3
Meerlo	31	55	29	16	54	29	17	36	485	110	2,3
Broekhuizen	7	72	14	14	44	28	28	57	483	141	2,9
Horst	140	50	27	23	54	25	21	44	445	127	2,8
Sevenum	28	73	16	11	40	32	28	64	363	106	2,9
Grubbenvorst	28	55	30	15	74	15	11	36	419	104	2,5
Arcen en Velden	18	31	50	19	44	31	25	39	369	119	3,2
Meijel	1	-	-	-	-	-	-	-	-	69	-
Helden	27	67	25	8	84	16	-	19	754	230	3,1
Maasbree	35	63	26	11	45	22	33	37	493	114	2,3
Venlo	11	40	20	40	36	-	64	18	359	75	2,1
Tegelen	1	-	100	-	100	-	-	-	400	131	3,5
Roggel	4	75	-	25	50	25	25	50	518	114	2,2
Neer	7	67	33	-	43	43	14	43	576	139	2,4
Kessel	61	45	22	33	36	33	31	55	470	134	2,9
Beesel	31	61	26	13	42	23	35	42	447	122	2,7
Baexem	1	100	-	-	-	-	100	100	150	33	2,2
Swalmen	4	100	-	-	-	-	100	25	278	64	2,3
Roermond	2	-	-	100	-	-	100	-	200	39	2,0
Gehele gebied	503	53	25	22	48	28	24	45	455	127	2,8

1) De indelingen naar leeftijd, beroepsgroep en gebruik van cultuurgrond zijn gemaakt van die aantallen telers, waarvan het betreffende gegeven bekend was.